

Trein

Metro

Tram

Psychologische geschiktheidseisen
m.b.t. uitvoering van veiligheidstaken
in het kader van VVW-Trein, VVW-Tram
en VVW-Metro

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Versiebeheer	3
1 Inleiding.....	4
2 Verklaring van geschiktheid	5
2.1 Algemeen	5
2.2 Scope	5
2.3 Voorwaarden geldigheid	6
2.4 Geldigheid verklaring van geschiktheid LWB-Trein, LLV-Trein en VHM-GRW-Trein	6
3 Psychologische geschiktheidseisen	7
3.1 Dimensies	7
3.2 Veiligheidstaken in het kader van het VVW-Trein	9
3.3 Veiligheidstaken in het kader van het VVW-Tram	17
3.4 Veiligheidstaken in het kader van het VVW-Metro	18
4 Keuringsproces.....	21
5 Verklaring van geschiktheid	22
5.1 Afgifte verklaring van geschiktheid	22
5.2 Inhoud verklaring van geschiktheid	22

Versiebeheer

Nummer	Datum	Aard van wijziging	Gewijzigd door	Goedgekeurd door
1.0	25-06-2015	Splitsen Medische en Psychologische eisen in twee separate documenten. WTB verwijderd.	AES	
1.2	01-03-2016	Psychologische geschiktheidseisen geheel herzien.	AES	Status document "Concept"
1.3	01-09-2016	Status gewijzigd van 'concept' in 'goedgekeurd'.	AES	Henk Roodhardt
1.4	01-03-2017	Tekstuele aanpassing inleiding (gelijktrekken met inleiding medische geschiktheidseisen) en toevoeging erkenning door railAlert in hoofdstuk 4	PBR	Henk Roodhardt
1.5	01-11-2019	Toegevoegd is hoofdstuk 5 'Verklaring van geschiktheid' en er zijn een paar tekstuele correcties uitgevoerd	PBR	Henk Roodhardt
2.0	1-5-2023	Document omgezet in nieuwe huisstijl	KBE	PNU

1 Inleiding

In het Normenkader Veilig Werken zijn de vakbekwaamheidseisen, waaronder de medische en psychologische geschiktheid, voor personen met een veiligheidstaak bij het uitvoeren van werkzaamheden aan en nabij de railinfrastructuur benoemd en geborgd.

In de respectievelijke Voorschriften Veilig Werken voor Trein, Tram en Metro zijn de eisen die gesteld worden aan personen met een veiligheidstaak nader omschreven.

In dit document zijn de psychologische geschiktheidseisen, per veiligheidstaak en per soort spoor (trein, tram en metro) benoemd.

Met de invoering van deze eisen wordt tevens, als handreiking aan de branche, een (zwaardere) keuring geïntroduceerd voor een LWB-Trein met grote verantwoordelijkheden; de zogenaamde LWB Zwaar (werktitel). Dit betreft (nog) geen taak in het kader van het VVW-Trein maar werkplekbeveiligingsbedrijven en personeelsstellers wordt hiermee een middel geboden om aantoonbaar te maken dat de competenties van de betreffende LWB-Trein hoger zijn dan van de 'normale' LWB-Trein.

2 Verklaring van geschiktheid

2.1 Algemeen

Een verklaring van psychologische geschiktheid geeft aan dat de betreffende persoon, op het moment van keuring, voldoet aan de psychologische geschiktheidseisen voor de betreffende veiligheidstaak of taken, zoals nader omschreven in hoofdstuk 3 van dit document.

De werkgever moet, voordat hij de medewerker inzet voor een veiligheidstaak, vaststellen of de kandidaat voldoet aan alle overige eisen voor inzetbaarheid, waaronder de eisen genoemd in het voor de taak van toepassing zijnde certificeringschema.

2.2 Scope

De medewerker met een veiligheidstaak dient competent te zijn om te handelen in het kader van zijn taak en op kritische momenten.

Uitgangspunt is dat de belasting die voortvloeit uit een veiligheidstaak in evenwicht moet zijn met de belastbaarheid van de betreffende medewerker. Dit betreft evenwicht tussen:

- de zwaarte van de taken en
- de persoonlijke eigenschappen van de medewerker.

Daarbij spelen zowel objectieve als meer subjectieve elementen een rol. Met een medische en psychologische keuring wordt vastgesteld of dit evenwicht, op het moment van keuren, aanwezig is.

Dit document beschrijft de psychologische eisen en keuring.

2.3 Voorwaarden geldigheid

De geldigheidsduur van de verklaring van geschiktheid is vermeld in het document 'Geldigheidsduur van certificaten, medische en psychologische keuringen' van Stichting railAlert.

De medewerker heeft een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot het fit en gezond zijn als hij/zij een veiligheidstaak uitvoert. Mocht de medewerker tussentijds twifelen of hij/zij nog wel aan de eisen voldoet dan moet de medewerker dit direct aan zijn/haar werkgever laten weten.

Indien de werkgever tussentijds vermoedt of constateert dat zijn medewerker niet aan de eisen zou kunnen voldoen, respectievelijk voldoet, dan is het de verantwoordelijkheid van de werkgever direct initiatief te nemen te onderzoeken of de gezondheidstoestand van de betreffende medewerker gewijzigd is. Een werkgever kan dan, tussentijds, de psychologische geschiktheid opnieuw laten vaststellen. Wanneer er naar aanleiding van een tussentijdse keuring een nieuwe verklaring van geschiktheid wordt afgegeven dan vervalt hiermee de geldigheid van de eerder afgegeven verklaring van geschiktheid.

2.4 Geldigheid verklaring van geschiktheid LWB-Trein, LLV-Trein en VHM-GRW-Trein

De leider werkplekbeveiliging tram (lwb-tram), de leider werkplekbeveiliging metro (lwb-metro) en de veiligheidspersoon metro (vhp-metro) worden geacht psychologisch geschikt te zijn voor hun taak als zij een geldige verklaring van geschiktheid hebben op basis van een psychologische keuring voor LWB-Trein, respectievelijk LLV-Trein, respectievelijk VHM-GRW-Trein.

3 Psychologische geschiktheidseisen

De psychologische geschiktheidseisen volgen uit de eisen die, op grond van de betreffende taak, aan de medewerker worden gesteld. In dit hoofdstuk zijn de eisen per veiligheidstaak en per soort spoor, respectievelijk VVW, benoemd.

De kandidaat wordt (maximaal) gekeurd op 12 dimensies met een totaaloordeel. Bij elke dimensie behoort een weging (zwaarte) variërend van n.v.t. tot hoog.

3.1 Dimensies

1. Algemeen verstandelijk niveau

Nodig voor het leren en begrijpen van de regelgeving, het voor de bedoelde veiligheidsfunctie hebben van cognitief overzicht over de situatie, het kunnen inschatten van risico's en adequate beheersacties bedenken, weet hebben van de consequenties daarvan op werkprocessen.

2. Zelfstandigheid

Zonder hulp van anderen taken verrichten, op eigen kracht vraagsituaties de baas worden; handelen en beslissen op eigen overtuiging, onafhankelijk van anderen, binnen de gestelde kaders, wetgeving, voorschriften en procedures.

3. Verantwoordelijkheidsgevoel

Reëel inzicht hebben in c.q. serieus kunnen afwegen van de consequenties van eigen handelen en deze afweging ook meenemen in het handelen. Consciëntieus omgaan met gestelde taken en de verantwoordelijkheid die dit met zich meebrengt effectief dragen. Stelt zich op de hoogte van het beleid, de wetgeving, procedures en afspraken van de (veiligheids)organisatie en de eigen functie / rol. Houdt zich aan het beleid, de normen, regels, afspraken, procedures, ook als die niet overeenkomen met andere, bijvoorbeeld commerciële, belangen.

4. Bestand tegen solistische taak

Bestand zijn tegen de effecten van alleen werken, veelal geen collega's aanwezig zoals mogelijke neiging tot zoeken van afleiding of behoefte aan contact, of verveling etc.

5. Bestand tegen onregelmatige diensten

Bestand zijn tegen de effecten van werken buiten kantoortijd in wisselende dienst: 's morgens vroeg, 's avonds laat en 's nachts. Draagt de verantwoordelijkheid om mentaal en fysiek vitaal te blijven door, ondanks de wisselende diensten, zorg te dragen voor een gezonde levensstijl, voldoende ontspanning/hersteltijd en goede slaapkwaliteit.

6. Emotionele stabiliteit

Incasseringsvermogen, emotionele problemen van zich af kunnen zetten, in staat te relativiseren bij tegenslag en in staat om stress te hanteren door gebruik te maken van adequate coping strategieën. Op de langere termijn bestand zijn tegen belastende omstandigheden in de functie. Stressbestendigheid, evenwichtig blijven functioneren ook onder hoge tijds-, commerciële, of persoonlijke druk.

7. Concentratievermogen

Vermogen om zich te kunnen concentreren op de opgedragen taak zonder zich daarbij te laten afleiden.

8. Selectieve aandacht

Vermogen om zich te kunnen richten op relevante signalen, waarbij niet relevante zaken moeten worden genegeerd.

9. Reactievermogen

Vermogen om tijdig en adequaat te reageren op bepaalde signalen die actie vereisen.

10. Verlengde aandacht

Vermogen om langdurig oplettend te blijven en alert en adequaat te blijven reageren in relatief monotone situaties.

11. Communicatieve vaardigheden

Communiqueert mondeling op soepele, beknopte, duidelijke en gevarieerde wijze passend bij de situatie. Spreekt rustig en duidelijk verstaanbaar Nederlands (snelheid, volume, articulatie). Weet de aandacht vast te houden en vat correct en op het juiste moment samen. Checkt of de ander de instructie goed heeft begrepen.

12. Overzicht

Invloed uitoefenen en respect afdwingen die passend is bij de eigen positie en rol, zodat anderen opdrachten, instructies of besluiten uitvoeren. Toont zich standvastig, heeft 'ruggengraat'. Reageert adequaat bij kritiek of weerstand; blijft staan voor besluit zonder strijd aan te gaan. Ziet strikt toe op correcte naleving van regels en voorschriften.

13. Totaaloordeel

Dit betreft het totaaloordeel over geschiktheid voor het betreffende functioneren op basis van alle informatie over het cognitief functioneren, de aandachtfuncties de psychomotorische functies en de persoonlijkheidseigenschappen.

De volgende 'gewichten' (weging) en niveaus worden onderscheiden:

Bij dimensie 1:

Niveau 1: minimaal matig LBO niveau

Niveau 2: gemiddeld LBO niveau

Niveau 3: bovengemiddeld LBO niveau

Niveau 4: boven gemiddeld MBO niveau

Dimensies 2 tot en met 12 en totaaloordeel :

n.v.t. geen eisen

1 laag

2 midden

3 hoog

3.2 Veiligheidstaken in het kader van het VVW-Trein

Het VVW-Trein kent zes veiligheidstaken waarop psychologische keuring van toepassing is en één taak waarbij de keuring niet verplicht is.

Het betreft de volgende zes taken:

- Leider Werkplek Beveiliging (LWB)
- Leider Lokale Veiligheid (LLV)
- Werkzone Leider Veiligheid HSL (WLV)
- Veiligheidsman/Grenswachter (VHM/GRW)
- Begeleider Buitendienst gesteld spoor (BBD/BBD+)
- Gereedschapsmachinist (GMcn)

Nr.	Dimensies keuringen	LWB
1	Algemeen verstandelijk niveau	3
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	midden
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	midden

Nr.	Dimensies keuringen	LLV
1	Algemeen verstandelijk niveau	3
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	midden
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	midden

Nr.	Dimensies keuringen	WLV
1	Algemeen verstandelijk niveau	2
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	midden
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	hoog
8	Selectieve aandacht	hoog
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	hoog
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	hoog

Nr.	Dimensies keuringen	VHM/GRW
1	Algemeen verstandelijk niveau	1
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	midden
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	hoog
8	Selectieve aandacht	hoog
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	hoog
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	laag
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	hoog

Nr.	Dimensies keuringen	BBD
1	Algemeen verstandelijk niveau	2
2	Zelfstandigheid	midden
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	midden
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	midden
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	hoog
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	laag
13	Totaaloordeel	midden

Nr.	Dimensies keuringen	GMcn
1	Algemeen verstandelijk niveau	2
2	Zelfstandigheid	laag
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	midden
4	Bestand tegen solistische taak	midden
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	laag
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	midden
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	laag
12	Overwicht (nieuw)	laag
13	Totaaloordeel	midden

Nr.	Dimensies keuringen	LWB zwaar *
1	Algemeen verstandelijk niveau	4
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	hoog
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	hoog
12	Overzicht (nieuw)	hoog
13	Totaaloordeel	hoog

*) Optionele keuring LWB-Trein zwaar (niet verplicht)

3.3 Veiligheidstaken in het kader van het VVW-Tram

Het VVW-Tram kent één veiligheidstaak waarop psychologische keuring van toepassing is.

Het betreft de volgende taak:

- Leider werkplek beveiliging tram (lwb-tram)

Nr.	Dimensies keuringen	lwb tram
1	Algemeen verstandelijk niveau	3
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	midden
9	Reactievermogen	laag
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	midden

3.4 Veiligheidstaken in het kader van het VVW-Metro

Het VVW-Metro kent drie veiligheidstaken waarop psychologische keuring van toepassing is.

Het betreft de volgende drie taken:

- Leider werkplekbeveiliging metro (lwb-metro)
- Leider lokale veiligheid metro (llv-metro)
- Veiligheidspersoon metro (vhp-metro)

Nr.	Dimensies keuringen	lwb-metro
1	Algemeen verstandelijk niveau	3
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	midden
9	Reactievermogen	laag
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	midden

Nr.	Dimensies keuringen	IIV-metro
1	Algemeen verstandelijk niveau	3
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	n.v.t.
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	midden
8	Selectieve aandacht	midden
9	Reactievermogen	laag
10	Verlengde aandacht	n.v.t.
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	midden
12	Overzicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	midden

Nr.	Dimensies keuringen	vhp-metro
1	Algemeen verstandelijk niveau	1
2	Zelfstandigheid	hoog
3	Verantwoordelijkheidsgevoel	hoog
4	Bestand tegen solistische taak	laag
5	Bestand tegen onregelmatige diensten	midden
6	Emotionele stabiliteit	hoog
7	Concentratievermogen	hoog
8	Selectieve aandacht	hoog
9	Reactievermogen	midden
10	Verlengde aandacht	midden
11	Communicatieve vaardigheden (nieuw)	laag
12	Overwicht (nieuw)	midden
13	Totaaloordeel	hoog

4 Keuringsproces

Keuringen mogen uitsluitend worden uitgevoerd door keuringsinstituten die door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en/of door Stichting railAlert erkend zijn en die een overeenkomst hebben met Stichting railAlert. Ze staan vermeld op de website van railAlert.

Keuringsinstituten hanteren een keuringsreglement dat is ingericht als extern document. Klanten en keurlingen hebben, zonder belemmering, toegang tot het keuringsreglement.

Een afgekeurde kandidaat mag één herkeuring doen bij hetzelfde keuringsinstituut. Slechts indien sprake is van bijzondere omstandigheden kan in onderlinge afstemming tussen opdrachtgever en het keuringsinstituut een derde keuring plaats vinden. Bijzondere omstandigheden kunnen er uit bestaan dat het psychisch welbevinden van de kandidaat op het moment van de eerste keuring(en) een struikelblok vormde en aantoonbaar is dat door een juiste interventie (bijvoorbeeld therapie) dit sterk verbeterd is. In alle andere gevallen geldt een periode van (minimaal) drie jaar voordat de kandidaat opnieuw een herkeuring mag ondergaan.

Werkplekbeveiligingsbedrijven en personeelstellers zullen de uitkomsten van elkaars keuringen accepteren zodat het niet mogelijk, en toegestaan, is voor een persoon om bij een ander bedrijf opnieuw het keuringstraject in te gaan.

Bij de veiligheidstaken waarvoor een standaard periodieke herkeuring van toepassing is (zie het document 'Geldigheidsduur van certificaten, medische en psychologische keuringen' van Stichting railAlert), is de herkeuring beperkter van omvang mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Bij een standaard periodieke herkeuring worden een aantal intelligentietests ter bepaling van het algemeen verstandelijk niveau (dimensie 1) achterwege gelaten. Voorwaarden waaronder dit, bij een periodieke herkeuring, mogelijk is:

- herkeuring (vaak tussentijds) geschiedt niet n.a.v. een incident;
- herkeuring (kan ook tussentijds) geschiedt niet als gevolg van disfunctioneren in de praktijk;
- er is geen sprake, of kan geen sprake zijn, van een medische of psychische aandoening op basis waarvan achteruitgang in de verstandelijke vermogens niet uitgesloten is;
- een kandidaat is eerder (goed)gekeurd bij een ander instituut. Dit is van toepassing als de voorgaande keuring of periodieke herkeuring niet bij hetzelfde instituut heeft plaats gevonden en het nieuwe instituut niet over alle informatie van de kandidaat beschikt.

In deze vier gevallen bestaat de herkeuring uit de volledige keuring.

5 Verklaring van geschiktheid

5.1 Afgifte verklaring van geschiktheid

Een verklaring van psychologische geschiktheid wordt door het keuringsinstituut afgegeven aan degene die bij de keuring blijkt te voldoen aan de voor de betreffende veiligheidstaak vastgestelde eisen met betrekking tot psychologische geschiktheid.

Indien het keuringsinstituut van oordeel is dat een keurling slechts onder beperkingen of voorwaarden psychologisch geschikt kan worden geacht om de veiligheidstaak waarop de keuring betrekking heeft op verantwoorde wijze uit te oefenen, geeft het een psychologische verklaring af waarin die beperkingen of voorwaarden zijn aangegeven.

5.2 Inhoud verklaring van geschiktheid

De verklaring van psychologische geschiktheid bevat ten minste de volgende gegevens:

- a. Naam van het keuringsinstituut;
- b. Keuringsdatum;
- c. Naam en geboortedatum van de keurling;
- d. Veiligheidstaak waarvoor de keuring heeft plaats gevonden;
- e. Termijn waarvoor de keurling geschikt is bevonden;
- f. Bij veiligheidstaken waarbij periodieke herkeuring van toepassing is: de einddatum van geldigheid;
- g. Eventuele beperkingen of voorwaarden ten aanzien van de geschiktheid.

Verklaringen van psychologische geschiktheid worden afgegeven voor elke veiligheidstaak afzonderlijk.

De verklaring van psychologische geschiktheid wordt verstrekt aan zowel opdrachtgever als de keurling.

railAlert
Soesterweg 244
3812 BH Amersfoort
Postbus 165
3800 AD Amersfoort
+31 (0)85 002 3510
info@railalert.nl

Samen werken aan
arbeidsveiligheid